

Citový vztah ke krajině domova je vedle mateřského jazyka zřejmě jediným nesporným identifikačním znakem Čechů. Naše krajina přitom za posledních 150 let prošla podobně dramatickými proměnami jako my sami. Potřebuje nová situaci i novou reflexi? Na tuto otázku odpovídá redaktor **Petr Zídek** v článku nazvaném **Hledání české kulturní krajiny**. Autor v článku představuje čtyři knihy, které se tímto tématem zabývají – každá se snaží jiným způsobem i různým vymezením tématu i žánru přiblížit dnešní krajinu. Takovou krajinu, kterou jsme si přetvořili k obrazu svému a které se nyní musíme naučit rozumět a se kterou budeme žít.

V knize **Proč je příroda krásná?** se její autor **Karel Stíbrál** zabývá obecnou historií estetického vnímání přírody (krajiny). Stručné kompendium, začínající v antice a končící v současnosti, zdůrazňuje nesamozřejmost oceňování přírodních krás. Estetik Karel Stíbrál byl šokován, když srovnal obrazy holandských krajinářů 17. století se současnou nizozemskou krajinou. ... „*Půvabné klikatící se vodní plochy vystřídaly napřímené kanály, cesty v písku ještě rovnější dálnice, nepravidelné remízky v pravidelných rozestupech vysázené stromy. Malebná města s kostelíky a větrnými mlýny zmizela, nahradily je krychle skleníků a hypermarketů. ... Krajina, která je celá geometrizovaná, jejíž veškeré detaily jsou proměněny člověkem v nějakou funkční součástku obrovského výrobního stroje, není zahradou, ale obldným skleníkem...*“

Petr Mikšíček, autor knihy **Sudetská pouť aneb Waldgang** – se vydává na cestu pohraničními horami (Jizerské hory, Lužické hory, Labské pískovce, Krušné hory, Český les, Šumava, Novohradské hory). Na své pouti získává doklady o tamním životě, který navždy zmizel po druhé světové válce. Cituje ze starých kronik, srovnává historické fotografie se současným stavem. Krajina Sudet je pro autora možným „*příkladem pro krajiny budoucnosti*“. Z pohraničí během několika měsíců odešla většina obyvatel, což odsoudilo po staletí budovanou kulturní krajinu k zániku či živoření – venkov se však pomalu vylidňuje a ztrácí svoji

původní funkci i ve zbytku země. Co se stane s pěšinami, po nichž nikdo nechodí, kostelíky, v nichž se nikdo nemodlí, či loukami, jejichž trávu nikdo neseče?

Třetí knihou, která se věnuje krajině, je prestižní nákladná publikace **Český les**. Publikace komplexně mapuje danou lokalitu. Obsahuje obrovské množství informací, které však všechny čtenář možná ani nepotřebuje. Kniha je poplatná jiným takto monumentálně propagačně pojatým knihám, které se důsledně vyhýbají problémům a nepřijemným otázkám současnosti.

Poslední knihou, se kterou se v článku seznámíme, je **Krajina a revoluce**, kterou napsal kolektiv autorů – botanik **Jiří Sádlo**, archeolog **Petr Pokorný**, kulturolog **Petr Hájek**, archeoložka **Dagmar Dreslerová** a geolog **Václav Cílek**. Přestože se autoři této knihy přiklánějí spíše ke koncepci „permanentní revoluce“, identifikují čtyři zásadní zlomy, kterými naše krajina prošla: přechod k zemědělství v neolitu, změny, které přineslo 12. a 13. století, baroko s cílevědomým budováním krajiny a intenzivním zemědělstvím a konečně současnost, kdy vzniká „postagrární krajina“. Síla této knihy není v množství originálních postřehů, ale v celkovém přístupu k tématu. „*Co se jednou zkulturnilo, to se jen tak neodkulturní, ba možná nikdy*“, píše autoři. S lehkým sarkasmem proto komentují některé ochranné projekty, které se snaží o vizuální obnovu „panenské přírody“.

[Lidové noviny, 24. září 2005; * **Krajina a revoluce. Významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí** – Jiří Sádlo, Petr Pokorný, Pavel Hájek, Dagmar Dreslerová, Václav Cílek – vydalo nakladatelství Malá Skála, Praha 2005, 248 stran * **Sudetská pouť aneb Waldgang** – Petr Mikšíček – vydalo nakladatelství Dokořán, Praha 2005, 165 stran * **Český les: příroda – historie – život** – kolektiv autorů – vydalo nakladatelství Miloš Uhlíř – Baset, Praha 2005, 879 stran * **Proč je příroda krásná. Estetické vnímání přírody v novověku** – Karel Stíbrál – vydalo nakladatelství Dokořán, Praha 2005, 202 strany*]

Bude se česká architektura ještě dlouho pohybovat na okraji světového zájmu? Máme vůbec v tomto oboru osobnosti? Proč se u nás realizuje tak málo kvalitních projektů? Těmito otázkami se v článku **Světová architektura: proč ne u nás?** zabývá **Lenka Zlámalová**.

Nepřerušovaná tradice dobrého vkusu a silné osobnosti. To jsou podle historika

architektury Zdeňka Lukeše dvě zásadní podmínky, aby v zemi vyrůstali architekti, kteří jsou schopni udávat tón svého oboru ve světovém měřítku. „Vedou země, kde si tento obor získal velkou prestiž. Ekonomický potenciál nemusí být tak důležitý. Pojmem je dnes třeba portugalská architektura“, říká Lukeš. „Důležitý je počet prestižních škol, ale ještě více počet špičkových ateliérů, vedených hvězdami světové architektury a designu“. Co nám chybí k tomu, abychom to dokázali změnit? „Chybí toho moc: kultivovaní klienti, kvalitní a špičkově vybavené školy. Vzdělaní lidé, kteří si najdou vztah k dobré architektuře a budou ji vyžadovat. Projektantům možná chybí sebevědomí a snaha uplatnit se v cizině. Chybí také odborná i populárně vzdělávací literatura a také veřejná diskuse. Jsme na počátku dlouhé cesty“, říká Zdeněk Lukeš.

Kritici i sami architekti jsou sice zatím velmi skeptičtí, mnoho dnešních studentů však už nežije českou, ale světovou architekturou. Vyrážejí na stáže do »silových polí«, čtou světové časopisy a dobře znají tvorbu hvězd oboru. Mají šanci prorazit tak, jak ji měli Eva Jiřičná i Jan Kaplický.

[Hospodářské noviny, 5. září 2005]

Předseda Evropské komise **José Manuel Barroso** nastiňuje v textu nazvaném **Naše jediná šance je využít globalizaci** perspektivy integrující se Evropy.

»Abychom mohli podporovat svobodu, bezpečnost a prosperitu, musíme umět využít výhod globalizace, nikoli je odmítat. Evropa se musí otevřít a držet krok s měnícím se světem, a to způsobem, který odpovídá našim hodnotám a zásadám. Evropská unie představuje pro své národy i země nejlepší mechanismus, jak toho dosáhnout.

S ústavou EU nemůžeme v blízké budoucnosti počítat. Je to škoda, ale nemělo by nás to ochromit. S pomocí současných pravomocí, politické vůle a evropského závazku je možné udělat mnoho.

Hlavním cílem Evropské komise je podpora růstu a zaměstnanosti. Snahou komise je upevnit růst, aby si Evropané mohli najít a udržet kvalitní pracovní místa a aby mohli dýchat čistší vzduch, pít čistší vodu a jíst zdravější potraviny. To je

nejúčinnější forma sociální politiky a politiky životního prostředí.

Existují různé cesty, jak dosáhnout prosperujícího a dynamického hospodářství. Nekonečné diskuse o tom, který hospodářský nebo sociální model je nejlepší, nepřinesou poučení, ale spíše ochromení. Proto komise stanovila společné cíle a určila, jakým způsobem jich může EU pomocí dosáhnout.

Evropská unie by měla především jednat všude tam, kde to bude přínosné, a to od bezpečnosti letectví po boj proti organizovanému zločinu a terorismu, abych uvedl jen dva aktuální případy. A měla by jednat jednoduše a účinně. Naším závazkem je lepší regulace, nikoli samoučelná deregulace.

Poslání EU definované jejími zakladateli je stále platné. To, co se změnilo, nejsou naše hodnoty, nýbrž situace, ve které je prosazujeme. Musíme přizpůsobit naše politiky a nástroje novému století. Evropská unie se musí otevřít. Musí se otevřít uvnitř, mezi členskými státy, mezi svými obyvateli a institucemi, ale také světu, a to bohatému i chudému.«

[Lidové noviny, 20. září 2005]

V říjnu vyšla dvojjazyčná česko-anglická monografie Evy Jiříčné In/Ex Terior. V článku **Vyšla monografie Evy Jiříčné** nás s ní seznámí **Alice Horáková**.

Publikace vybírá z tvorby přední světové architektky devětatřicet skutečných projektů, které zachycuje více než 250 fotografií a kreseb – např. Oranžerie na Pražském hradě, autobusové nádraží Canada Water v Londýně, rozšíření knihovny v Leicesteru, hotel Josef na pražském Starém Městě, interiéry Tančícího domu, úpravy muzea Sira Johna Soana, noční klub Browns v Londýně a mnohé další.

Knihu otevírá esej Petra Kratochvíla: ... „Subtilní, elegantní, velmi houževnatá je Eva Jiříčná a stejný pocit mám i z její architektury – nejčastěji to jsou schodiště minimalistická až do krajnosti, která ukotvená na tenkých táhlech působí jako křehký šperk, ale přitom jsou velmi funkční a pevnou součástí interiéru...“

[MF Dnes, 22. října 2005; In/Ex Terior, vydalo nakladatelství Prostor, 2005, 192 stran]

Publicista **Josef Brož** nám ve své recenzi **Nové lekce starého světa** přibližuje knihu amerického autora **Jeremyho Rifkina** **Evropský sen aneb Jak evropská vize budoucnosti nenápadně zastínila americký sen**.

Proč právě sen evropský zvolna nahrazuje sen americký, pro něž byly schopny celé generace jít na konec světa? Stojíme před nečekaným paradoxem: Amerika, která za poslední věk přivykla tomu, že udílela světu civilizační lekce, nyní čelí kurzu, v němž se bude muset mít sama na pozoru. Lekce totiž náhle přicházejí ze světa, který si zvykla nazývat starým. „Nový evropský sen je silný, protože si dovoluje sugerovat nové dějiny s ohledem na kvalitu života, jeho udržitelnost, mír a harmonii. V udržitelné civilizaci, založené mnohem více na kvalitě života než na neomezené individuální akumulaci blahobytu, je budoucnost. Nikoliv v té materiální základně moderního pokroku, která se stává stále více věcí minulosti“, píše Rifkin.

Poslední oddíl knihy nazval autor Nadcházející globální éra. V ní upozorňuje Rifkin na to, že Evropa se liší od Ameriky právě vnímáním politiky: Amerika operuje v národním státě bipolárně mezi trhem a vládou, zatímco Evropa v trianglu obchod – vláda – občanská společnost. Unie států a národů, občanů Evropské unie, je nejlepší odpovědí na povahu globalizace, míní Rifkin. Postmoderní politologové zdůrazňují, že v novém světě je mnohem důležitější sdružování a spjitost než kontrola a specifický určený prostor, v němž se vládne. Evropanům někdy chybí schopnost své sny uskutečnit, Američanům se jindy nedostává právě pokory.

[Ekonom č. 38, 22. – 28. 9. 2005; * JEREMY RIFKIN: THE EUROPEAN DREAM – HOW EUROPE'S VISION OF THE FUTURE IS QUIETLY ECLIPSING THE AMERICAN DREAM, N. Y. 2004]

Z MONITORINGU TISKU MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Jak bydlíme v České republice

Ekonomika České republiky je v mimořádně dobré kondici a tak se situace trvale přibližuje situaci ve vyspělých zemích. Přesto však lze konstatovat, že tak jako celková ekonomická výkonnost stále nedosahuje ekonomické výkonnosti vyspělých zemí EU, tak ani celková situace v bydlení nedosahuje parametrů těch zemí EU, kde tržní ekonomika vytváří dlouhodobě efektivní prostředí pro financování bydlení i pro jeho dostupnost.

Z metodicky srovnatelné mezinárodní „Statistiky o bydlení v členských zemích EU v roce 2004“, kterou zpracovalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR spolu se Švédskem, vyplývá, že průměrná podlahová plocha existujícího bytu v ČR je 76,3 m², což je podobné jako např. ve Finsku, Řecku či Portugalsku. České byty jsou větší než byty v ostatních nových zemích EU (s výjimkou Malty) – např. v Lotyšsku je to 55,4 m², v Estonsku 60,2 m², v Polsku 68,2 m², a v Maďarsku 75 m². Největší byty jsou v Lucembursku (125 m²), v Dánsku (109,1 m²) a v Irsku (104 m²).

Pokud jde o průměrnou velikost nově stavěných bytů, je postavení České republiky se 104,9 m² zhruba ve středu. Nejmenší nové byty stavějí v Itálii (81,5 m²), ve Velké Británii (82,7 m²), v Portugalsku (83 m²), ve Finsku (90,2 m²) nebo ve Španělsku (96,1 m²). Největší byty se stavějí na Kypru (197,6 m²), ve Švédsku (128 m²), v Řecku (124,6 m²) a Lucembursku (120,2 m²).

Kromě velikosti bytu hraje roli i počet místností. Mezinárodní statistika pracuje s pojmem „místnost“ tak, že místností se rozumí každý uzavřený prostor bytu o velikosti min. 4 m². Ze „Statistiky o bydlení v zemích EU 2004“ vyplývá, že v ČR má existující byt v průměru 2,9 místností a nově dokončený byt pak 3,9 místností. Ve „starých“ zemích EU představují nově stavěné byty např. 3,5 místnosti (Rakousko), 3,4 místnosti (Dánsko), 3,9 (Francie), 3,1 (Řecko), 3,8 (Itálie), 3,9 (Holandsko), 3,8 (Finsko), v několika zemích pět a více - 5,8 (Belgie), 6,1 (Kypr), 5,2 (Lucembursko), 5,1 (Německo), 5,6 (Irsko) a 5,4 (Španělsko).

O kvalitě bydlení dále vypovídá ukazatel plochy bytu na jednu osobu, který v ČR dosahuje velikosti průměru 28,7 m². V západních zemích je to např. 38,3 m² (Rakousko), 36,3 m² (Finsko), 37,5 m² (Francie), 35 m² (Irsko); největší podíl podlahové plochy bytu na osobu je 50,6 m² (Dánsko), 44 m² (Velká Británie), 44,4 m² (Švédsko) a 40,1 m² (Holandsko).

Velmi důležité jsou, z hlediska dostupnosti bydlení, ukazatele vypovídající o tom, jak velký podíl své celkové spotřeby vydá v průměru domácnost na své bydlení. Do celkových výdajů na bydlení patří nejen nájemné, ale také vytápění, energie, služby i výdaje do fondu oprav apod. Ze statistiky Eurostatu, který pracuje s mezinárodními daty za všechny země EU na základě harmonizované metodologie, vyplývá, že české domácnosti zbudou po úhradě všech nákladů na bydlení v průměru více než tři čtvrtiny celkových výdajů na ostatní životní náklady, což je více než ve většině starých zemí EU – více než v Lucembursku, Irsku, Holandsku, Itálii, Rakousku, Velké Británii, Řecku a Portugalsku. Méně vydávají na bydlení např. domácnosti v Řecku, Maltě, Maďarsku či Lotyšsku.

Z uvedených čísel vyplývá, že Česká republika má v oblasti bydlení nejpříznivější situaci ze všech nových členských zemí EU. Vláda proto usiluje, jak se zavázala ve svém programovém prohlášení, o další zvyšování dostupnosti a o doplnění stávajících podpůrných nástrojů tak, aby kvalitní

byty nejen vznikaly, ale aby se také opravovalo a modernizovalo těch více než čtyři miliony bytů, které již existují a z nichž mnohé rekonstrukci naléhavě potřebují.

*Mgr. Radko Martínek
ministr pro místní rozvoj*

[Tisková zpráva MMR, 5. října 2005]

Ministerstvo vyhlásilo dotační tituly pro rok 2006

Od posledního říjnového dne je aktualizován Přehled programů rozvoje v působnosti Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Pozornost byla věnována regionální politice, bytové problematice, cestovnímu ruchu i dalším oblastem v gesci ministerstva.

„Díky dotačním titulům můžeme pomáhat rozvoji hospodářsky slabých regionů, obcím, ale i podnikatelům nebo lidem, kteří řeší svou bytovou situaci. Škála podpor je velmi široká, ale jediné centrální instituce jakou je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR může ve spolupráci s kraji, ale i občany tuto pomoc účelně usměrnit a zabezpečit tak efektivní využívání tolik potřebné finanční pomoci“, okomentoval vyhlášení dotačních titulů na příští rok ministr pro místní rozvoj Radko Martínek.

Přehled nově vyhlášených dotačních titulů je veřejně dostupný na internetových stránkách ministerstva www.mmr.cz v sekci Dotace.

„Rádi bychom rovněž co nejvíce ulehčili starostům orientaci v dotačních titulech a přiblížili jim celou problematiku podávání žádostí, aby mohli snáze získat peníze na své projekty. Pořádáme proto pro ně nebo pro vybrané pracovníky zdarma dvoudenní školení“, uvedl dále Martínek.

Každá část školení se bude skládat z obecné charakteristiky programu, jeho podrobného popisu, příkladů úspěšných i neúspěšných projektů a příkladů vyplněných formulářů, včetně upozornění na nejčastější chyby při vyplňování. Podklady ke školení jsou také na internetových stránkách ministerstva www.mmr.cz v sekci Tiskové zprávy.

[Tisková zpráva MMR, 31. října 2005]

Seznam neoprávněně držených autorizačních razítek nezbytných pro výkon povolání autorizovaných architektů

Aktuální informace o platných i odejmutých či pozastavených autorizacích a zejména o neoprávněně držených autorizačních razítkách jsou k dispozici na webových stránkách České komory architektů www.cka.cz v oddíle Seznam architektů.

[Tisková zpráva ČKA, 2005]

-tb-